

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Motivation i skolan ur ett genusperspektiv

En kvalitativ studie av sju pojkar i årskurs 6

Emma Toral

LAU390

Handledare: Thomas Johansson

Examinator: Agneta Simeonsdotter

Rapportnummer: HT14-2920-007-Lau390

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Examensarbete inom Lärarprogrammet LP01

Titel: Motivation i skolan ur ett genusperspektiv. En kvalitativ studie av sju pojkar i årskurs 6

Författare: Emma Toral

Termin och år: HT 2014

Kursansvarig institution: LAU390: Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap

Handledare: Thomas Johansson

Examinator: Agneta Simeonsdotter

Rapportnummer: HT14-2920-007-LAU390

Nyckelord: Motivation, genus, pojkar, skolan

Syftet med denna studie var att genom kvalitativa intervjuer studera pojkars attityder till skolarbete i årskurs 6 ur ett genusperspektiv. Uppsatsen grundar sig i att pojkar som grupp presterar sämre i skolan och att en ”pojkkris” råder inom skolan. Ur det kommer studiens syfte - påverkas pojkars motivation för skolarbetet av att vara en pojke.

Insamlingen av studiens material gjordes genom kvalitativa intervjuer med sju pojkar i en mindre ort i Skåne. Intervjuerna grundar sig i tre huvudfrågor: 1) Hur ser pojkarna på studiemiljön, läraren och kamraternas betydelse för deras eget lärande? 2) Vilka ambitioner har pojkar med sitt skolarbete? 3) Vilka orsaker ser pojkarna bakom sina framgångar respektive misslyckande i skolan?

Det insamlade materialet har tolkats och analyserats genom en genusteori för att se om elevens könstillhörighet påverkar deras motivation och ambition för deras skolarbete. Studiens resultat visar att pojkarnas motivation och ambition påverkas av några olika faktorer. Dels vilket ämne de studerar och dels hur mycket talang de har för ämnet sen innan. Pojkarna påverkas även av den sociala kulturen som finns i klassen där tävlingsinstinkten är stark och där risken att bli kallad ”pluggis” är stor.

Resultatet visar även hur viktigt det är för pojkar att bli uppmuntrade att göra könsöverskridande ämnesval i skolan för att få en möjlighet att förbättra sina resultat.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Förord

Med detta examensarbete att jag fått ny kunskap om hur genus konstrueras i skolan och hur elever påverkas av sin könstillhörighet. Jag har fått upp ögonen för att det inte endast är flickor som bör stöttas i att göra könsöverskridande val utan att även pojkar behöver stöttning i detta. Denna kunskap tar jag med mig vidare i min vardag och mitt yrkesliv.

Jag vill tacka alla som gjort det möjligt för mig att genomföra denna uppsats. Ett stort tack till alla er som tjatat på mig att fullfölja min utbildning och att skriva min uppsats efter tre års uppehåll.

Emma
2015-01-05

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	4
1 Inledning	5
1.1 Uppsatsens upplägg.....	5
1.2 Bakgrund och syfte.....	5
1.3 Begreppet - motivation.....	7
2 Tidigare forskning	9
2.1 Pojkar och motivation	9
2.2 Pojkar i klassrummet.....	10
2.3 Könsdifferentiering i grundskolan	11
3 Teoretiska utgångspunkter	12
3.1 Connells genusteori och centrala begrepp.....	12
3.1.1 Begreppen kön och genus	12
3.1.2 Genusrelationer	12
3.2 Sammanfattning	14
4 Metod och genomförande.....	15
4.1 Kvalitativ utgångspunkt	15
4.2 Urval.....	15
4.3 Beskrivning av urvalsgruppen.....	16
4.4 Etiska överväganden	17
4.5 Validitet och reliabilitet.....	17
4.6 Studiens genomförande	18
4.7 Analys av datainsamlingen.....	18
4.8 Metoddiskussion.....	18
5 Resultat	20
5.1 Yttre faktorer för lust att lära.....	20
5.1.1 Klasskamraterna och studiemiljön.	20
5.1.2 Lärarens roll	24
5.2 Inre faktorer för lust att lära	25
5.3 Orsaker bakom framgångar och misslyckande	29
6 Avslutande konklusion	32
6.1 Vidare forskning.....	34
7 Referenslista.....	35
8. Bilagor.....	37

1 Inledning

1.1 Uppsatsens upplägg

Uppsatsen består av 6 olika avsnitt som presenterats i innehållsförteckningen ovan. I det första avsnittet kommer uppsatsens övergripande syfte att presenteras och den bakgrund som syftet är baserat på. Här beskrivs även uppsatsens centrala begrepp motivation. Det andra avsnittet kommer att redogöra den tidigare forskningen som finns inom områdena – pojkar och motivation, pojkar i klassrummet och könsdifferentiering i grundskolan. Avsnitt nummer tre redogör de genusteoretiska begrepp och ramar som studiens material kommer att analyseras och diskuteras efter. Hur insamlingen och analysen av materialet gjorts presenteras i det fjärde avsnittet och här diskuteras även tillförlitlighetsfrågor. I det femte avsnittet presenteras och analyseras det insamlade materialet. Resultaten redovisas under tre rubriker som är baserade på uppsatsens forskningsfrågor och diskuteras utifrån den tidigare forskningen och genusteori. I det sista och sjätte avsnittet lyfter jag fram de intressanta slutsatser jag funnit i studien ur ett genusperspektiv och diskuterar dessa.

1.2 Bakgrund och syfte

Skolans uppdrag är att främja och stimulera individers vilja att inhämta och utveckla kunskap och värden utifrån individens egna förutsättningar och behov. I skollagen (2010:800) står att all utbildning ska vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas och oavsett vilket kön du tillhör. Skolan ska aktivt arbeta med kvinnor och mäns lika värde och möjligheter och ge elever, oberoende av könstillhörighet utrymme att pröva och utveckla sina förmågor och intressen.

Efter att den internationella mätningen av elevers prestationer - PISA (Programme for International Student Assessment), presenterades i december 2014 uppmärksammas tydliga könsskillnader i skolprestationer. Mätningarna visar att i alla europeiska länder är pojkar som grupp lågpresterande. De stora skillnaderna mellan flickor och pojkars resultat har alltmer problematiserats och begreppet "pojkkris" har etablerats sig i skoldebatten runt om i Europa. I Statens offentliga utredning (2014:6) analyseras resultaten och de menar att trenden att pojkar presterar sämre i skolan än flickorna inte är något nytt. Skillnader mellan könen har länge funnits men det är först nu som det börjar ses som ett allvarligt problem. Anledningen till detta beror på förändringarna i den framtida arbetsmarknaden där högre utbildning har en större betydelse och att tjejer tar för sig mer på arbetsmarknader som förr varit mansdominerade. Även att arbetslösheten ökar bland unga i Sverige er en bidragande faktor till att se nedgången i resultaten som ett problem.

Från skolverkets granskning av elevers betyg och resultat från de nationella proven 2014 syns en skillnad bland hur många pojkar och flickors som inte nådde kunskapskraven i ett eller flera ämnen. Av pojkarna var det närmare 15 procent som inte nådde kraven mot flickornas 9 procent. Endast i ämnet idrott och hälsa var andelen som uppnådde kraven för godkänt något större hos pojkarna än bland flickorna, skillnaden var dock väldigt liten, 0,1 procentenheter. Störst skillnad i det genomsnittliga betyget mellan pojkar och flickor återfinns i ämnet svenska och bild, följt av hemkunskap. Minst könsskillnad i betygen hittar man i ämnena idrott och hälsa, matematik och engelska. (SOU 2014:6)

Enligt statens offentliga utredning (2009:64) har skillnaderna mellan flickor och pojkars betyg varit relativt konstanta under perioden 1988-2006. Våren 2008 presenterades en nedgång där pojkarnas slutbetyg i årskurs nio motsvarade 90% av flickornas betyg. Elever med de allra bästa betygen var till större del flickor medan en större andel pojkar hade de allra lägsta betygen. Sedan 1990 har även antalet flickor som tar eftergymnasial examen ökat snabbare än antalet pojkar och av de som tog examen från högskola 2008/09 var 65% kvinnor, en ökning med 5% på tio år.

Problemet är knappast det samma för alla pojkar, så när man talar om en "pojkkris" gäller detta inte pojkar generellt utan vissa pojkgupper. Att undersöka den generella könsskillnaden kan ändå hjälpa till att skapa en förståelse i vilka anledningar det finns som påverkar pojkarnas prestationer (SOU 2010:51). Kan kön vara en faktor som är kopplad till skolprestationerna?

Skillnaderna i skolprestationerna är nästan borta i ämnen som matematik och naturvetenskap, de ämnen som förr varit "pojkämnen". Mats Björnsson (2005) menar att flickor i skolan har uppmuntrats att intressera sig för dessa ämnen och att flickor nu lyckas i de ämnen bör ses som en framgång för dem själva och för utbildningssystemet. Skillnaderna i ämnen som anses "tjejiga" är störst och då framförallt i svenska och läsförstågan.

Björnsson (2005) analyserar olika hypoteser om orsaksförklaringar. Bland annat att pojkars nedgång i prestationer hänger ihop med förändringen av läroplanerna i skolan. Fokus riktas mot argument om att läroplanens mål går mot ett "språkfokus" där den språkliga kompetensen tar större plats i skolans alla ämnen. Detta skulle i sin tur gynna flickorna då språk eventuellt stämmer bättre överens med deras traditionella könsmonster jämfört med pojkarnas. Hypoteser om att skolan som en kvinnodominerad arbetsplats skulle påverka pojkarnas prestationer har även analyserats. En tredje hypotesen riktar sig mot förändringen av skolans pedagogik och skolans arbetsformer. Pedagogiken i skolan tenderar att gå mot ett större eget ansvar för elevens studier. Eleven har fått större ansvar att planera sitt arbete och att fullfölja det något som forskning uppmärksammat går rakt emot de krav som finns på pojkar i deras sociala vardag.

Även i SOU 2009:64 och Åsa Löfströms rapport (2012) lyfts ovanstående hypoteser fram som orsakande faktorer men någon specifik förklaring är svår att hitta. Istället riktas fokus mot en annan anledning; "antipluggkulturen" efter engelskans "uncool to work", pojkar anstränger sig helt enkelt mindre i skolarbetet än flickor (Björnsson, 2005; SOU 2014:6 & SOU 2010:51). Begreppet antipluggkultur har använts om en förklaring till pojkars underprestation och handlar om att vara "cool", populär och att ha roligt vilket står i motsatts till att anstränga sig i skolan.

"Att ett samhälle, rikt eller fattigt, inte skulle se på skolan som nyckeln till kunskap och framsteg är otänkbart. Men trots det lever vi fortfarande i en tid när "att gå i skolan" inte är en självklarhet för miljoner barn på vår jord. /.../ Skillnaden mellan länder där barn ännu saknar möjligheter att ens tillägna sig de mest basala kunskaperna. såsom läsa, räkna och skriva, och länder där barn erbjuds överflöd av skolor och pedagogisk kompetens har nog aldrig varit så stor som den är i dag. Dessvärre betyder inte det att den senare gruppen skulle sakna problem. Men medan problemen i den tidigare gruppen kan handla om tillgänglighet och möjligheter för flickor och pojkar att delta i skolarbetet överhuvudtaget kan det i den senare handla om elevens sviktande intresse och brist på lust och motivation i skolan." (Löfström 2012, s. 14)

Förändringen i svensk skola har varit mycket stor sedan 1960-talet. Om detta har påverkat elevernas prestationer är svår att säga. Att utvärdera skolans förändring och påverkan är svår eftersom skolan är en sammansättning av elever, föräldrar, vardag och ett samhälle som är under ständig förändring. Slutsatsen av den ständiga förändringsprocessen är att flickor klarar den bättre än pojkar. (Löfström 2012)

Mot denna bakgrund ställer jag mig frågande vad det kan vara som gör att pojkar som grupp presterar sämre i skolan än flickor och vill i denna uppsats titta närmare på motivationella aspekter av pojkars lärande. Jag vill även försöka förstå om en elevs resultat i skolan påverkas av dess könstillhörighet och om pojkarnas ambitioner begränsas av omgivningens tankar om hur en pojke bör vara och bete sig.

Syftet med uppsatsen är därmed att beskriva och diskutera pojkars motivation och lärande utifrån ett genusperspektiv, samt att uppmärksamma hur genus ger sig tillkänna i sammanhang där lärande och motivation är i fokus. Förhoppningsvis kan denna uppsats bidra till en ökad förståelse för pojkars ambitioner i klassrummet och inställning till skolans arbete. För att studera uppsatsens syfte fokuserar jag på följande frågeställningar:

1. Hur ser pojkarna på studiemiljön, läraren och kamraternas betydelse för deras eget lärande?
2. Vilka ambitioner har pojkar med sitt skolarbete?
3. Vilka orsaker ser pojkarna bakom sina framgångar respektive misslyckande i skolan?

1.3 Begreppet - motivation

Ordet motivation är centralt i denna uppsats och förklaras i Svenska akademins ordlista och som ett – system av motiv för handling; inre motivering. Själva ordet motivation har sitt ursprung i det latinska ordet ”movere” som betyder att röra sig. Ordet är även besläktat med engelskans ”move”. Motivation kan alltså studeras genom att studera vad det är som får människor att röra sig framåt.

De flesta teorier om motivation grundar sig i principen om hedonism vilket innebär att människan strävar efter njutning och välbefinnande i allt hon gör. Denna princip finns att hitta redan på 1700-talet och har sedan utvecklats till olika teorier.

- *Instinktteorier* där bl.a. Sigmund Freud beskrev motivation med att alla individer är utrustade med instinkter eller drifter som ligger bakom alla handlingar.
- *Drivkraftteorier* lades fram 1940 efter att instinktteorin och dess grundteser blivit kritiserade. Den nya teorin hävdade att det mesta en individ gör är inlärt beteende och människans ansträngning står i förhållande till drivkraften och vanan

- *Kognitiv teori* har blivit den teori som använts för att förklara mänskligt beteende och de psykologiska drivkrafterna och här står individens tankar och förväntningar om framtida händelser som en viktig faktor för dens beteende.

Håkan Jenner (2004) förklarar att de teorier som nämnts ovan kan trots sina olikheter hjälpa oss att definiera tre samverkande faktorer för motivation i dag. Den första beskriver motivation som en inre faktor där "något" sätter igång individens beteende eller handlande. Den andra aspekten är att det finns ett mål som individen riktar sitt handlande mot. Det kan röra sig om yttre mål som höga betyg, uppskattning, pengar eller inre mål så som glädje och självförverkligande. Den tredje aspekten är den där individens drivkraft och mål samverkar och den hör ihop med individens självförtroende och om målet uppnås.

2 Tidigare forskning

För att klargöra uppsatsens frågeställning och syfte har jag valt att titta närmare på tidigare forskning inom två olika teman. I den första delen kommer jag att fokusera på forskning inom pojkar och deras motivation och den andra delen kommer att fokuseras på pojkars beteende i klassrummet och vad det kan finnas för yttre faktorer som påverkar pojkarnas resultat. För att få en förståelse i om pojkarnas ambitioner begränsas av omgivningens tankar om hur en pojke bör vara och bete sig kommer även tidigare forskning om könsdifferentiering i skolan beröras.

2.1 Pojkar och motivation

I Joanna Giotas avhandling *Adolescents' perceptions of school and reasons for learning* (2001) analyserar hon om hur 13-åriga elever i Sverige ser på deras motivation för att gå i skolan och deras lust till att lära. Resultatet visar att elevernas egna syftet med att gå i skolan och vad de lär sig är beroende på olika sorter av motivation. Giota presenterar åtta olika anledningar till varför eleverna är i skolan och vad det är som får eleverna motiverade. Alla åtta anledningarna samspekar och för att få en enkel överblick har jag sammanfattat dessa i tre kategorier. Den första kategorin är de elever som är positiva till skolan och fokuserar på att lära sig ny kunskap, en del av denna kategori lär sig för att lära sig här och nu medan den andra delen lär sig för framtida yrke och liv. Den andra kategorin beskriver de elever som går till skolan och engagerar sig med ett fokus på att uppnå kraven för att det förväntas av en som medborgare och att de vill uppnå det bästa av sig själva, samhället och arbetsmarknaden. Den tredje och sista kategorin är den där eleverna har en negativ och kritisk syn på skolan, lärare och syftet med att vara i skolan, de eleverna har inga personliga anledningar till att gå i skolan.

Resultaten i från Giotas studie pekar på att pojkar motiverar sig genom att fokusera på att klara studiernas mål och att nå kunskaper i ämnen som ligger inom deras intressesfär. Även Inga Wernersson (1977) menar att pojkars motivation till inläring står i kontrast till om sakinnehållet är viktigt för dem och för en framtida yrkeskarriär. En studie som pekar i samma riktning är Allan Svenssons (1971) där hans undersökning visar en trend där elever med positiva attityder till vidareutbildning uppnår högre resultat och betyg än vad som kan förväntas utifrån deras intelligens. Motsatta effekt syns hos elever med mindre positiva attityder. Även de elever som är ambitiösa i deras studier får högre poäng på kunskapsprov än vad man kunde förvänta sig av deras resultat i ett intelligenstest. Elever som visar ett intresse för skolarbetet tenderar att vara mer framgångsrik i skolan. Detta är trender som pekar på varför flickor ofta får högre betyg än pojkar, flickor är överlag mer positivt inställda till skolan än vad pojkar är.

Många studier pekar på att pojkarnas ambitioner överlag är lägre i jämförelse med flickorna och att den låga ambitionen ofta grundar sig i vilket ämne det handlar om (Jacobsson, 2000; Siann, 1996 & Giota, 2001). Elevernas val av ämne och vilket ämne de gillar mest visar en tydlig uppdelning mellan könen. Resultaten från Sianns studie (1996) visar att flickor i större utsträckning uppskattade språk, historia, drama, musik och hemkunskap, ämnen som klassas som kvinnliga ämnen. Pojkarna uppgav att de tyckte mest om naturvetenskap, idrott, matematik och slöjd, ”manliga ämnen”. Svensson (1971) Jacobsson (2000) och Giota (2001) pekar på att ämnen som har en ”kvinnostämpel” tycks bidra till pojkars bristande intresse och att deras resultat påverkas av att de inte förväntas ha kompetens inom ämnet. Svenssons studie visar bland annat att pojkars sämre resultat i ämnet svenska jämfört med flickors beror på en bristfällig motivation för ämnet och att pojkar ägnar mindre tid än flickorna åt verbala aktiviteter på sin fritid.

Ingrid Sanderöth (2002) urskiljar två kategorier som har stor betydelse för elevers lust att lära i den komplexa skolvardagen. Den första beskriver lusten att lära som styrs av mötet mellan eleven och situationen i klassrummet. Den andra visar hur lust att lära föds mellan grupper av elever i olika situationer. Ur detta skapas tre huvudkategorier för elevers motivation, en där eleven själv driver sig mot lust att lära, en där situationen har en avgörande betydelse och en där både individen och situationen utgör en stor betydelse. Att elevers lust att lära startar i skolan kan ses som problematiskt, alla situationer i skolan färgas av positiva, negativa eller neutrala laddningar, vilket ger olika förutsättningar för elever att motiveras till att lära i mötet med andra och i vardagliga situationer.

Att vara duktig i skolan innebär enligt resultaten i Jacobssons studie (2000) att man får bra provresultat och att man är aktiv på lektionerna. Betydelsen av ordet duktig i skolan är den samma hos pojkar och flickor men hur man lyckas skiljer sig i betydelsen. Siann m fl (1996) har i sin studie frågat 985 elever på högstadiet i London om vad det är som får dem att lyckas i skolans ämne. Resultatet visar att elevernas antydning om vad som påverkade deras resultat skiljer sig beroende vilket kön du tillhör. Pojkar ansåg att talang, tur, tillgång till dator och elevens begåvning i ämnet var avgörande för att du ska lyckas, medan flickor lyfte fram faktorer så som hårt arbete och hur omtyckt du var av läraren. Att vara duktig i skolan är en central drivkraft för både pojkar och flickor, det som skiljer dem åt enligt Jacobssons (2000) är att flickorna är mer intresserade av att förstå innehållet och av att "vilja lära" sig.

2.2 Pojkar i klassrummet

Den tidigare forskningen jag har studerat om hur elever är i klassrummet visar en tydlig könsskillnad i elevernas beteende. I Wernersson (1977) undersökning av 958 elever i årskurs 4 och årskurs 7 framkommer det att eleverna ansåg att det vara mer lämpat för pojkar än för flickor att hävda sin vilja mot vuxna. Även att hierarkiskt stå över sina klasskamrater och att ha ett utmanande förhållningssätt mot sin omgivning. Egenskaper som snäll, omtänksam och att bry sig om sitt utseende kopplas ihop med flickor, pojkar tillskrivs egenskaper som stygga, aggressiva och dominerande. De tillskrivs även beteenden som ofta är störande och "straffbara" som att fuska på prov, bråka och att prata rakt ut. Solveig Hägglund och Elisabet Öhrn (1992) beskriver denna syn på pojkars beteende och agerande med att skolans verksamheter präglas av "kvinnliga värderingar" och aktiviteter som är tillskrivna kvinnor. Detta gör att flickors sociala könsidentitet blir normen och något som pojkarna ska ställa sig mot. De använder en strategi som är "icke-kvinnlig" vilket innebär handlingar som går emot systemet. Denna "kamp" blir mindre synlig upp i åldrarna då relationen mellan elev och lärare blir mer centralt i klassrumsmiljö.

Det resultat inom könsskillnader i klassrummet som fått störst spridning är skillnaden mellan kön vid interaktion under lektionerna, pojkar syns och hörs mest i klassrummet. Könsskillnaderna är både kvantitativa och kvalitativa. Pojkars synlighet i klassrummet består både i att pojkar får mer tillsägelser och tar mer uppmärksamhet under lektionerna, men även att de får fler frågor av läraren och att det finns en skillnad på vilken typ av frågor som läraren ställer (Wernersson 1977, 1988). Vid frågan om vad eleverna anser att deras kontakt med läraren innebär för deras prestationer instämmer alla i att man får bättre resultat och lär sig bättre om man har en bra kontakt med sin lärare (Jacobsson 2000). Kontakten handlar om respekt och lyhördhet från lärarens sida. Hur flickorna och pojkarna i studien ser på sin kontakt med lärare och vad som anses som en god kontakt skiljer sig åt. Att läraren är roligt och skämtar är mer uttalat hos pojkarna i klassen och ingen av pojkarna anser att en god

kontakt betyder att läraren uppmärksammar dem som individer medan det var av stor betydelse för alla flickor. En annan faktor som kan få betydelse för elevers motivation är hur eleverna ser på konkurrens och tävlan i skolans ämnen. Jacobson (2000) redovisar i sin avhandling hur eleverna ser på konkurrens i ämnet psykologi. Tydligt är att konkurrens ses som något fult och att de flesta pojkarna tar avstånd från att försöka vara duktigast i klassen, något Jacobsson ställer i samband med pojkarnas låga ambitioner för ämnet. Konkurrensen och en tävlingsinriktning hos elever i Jacobssons studie visar sig bland de bäst presterande pojkarna. Övriga pojkar ser ingen idé i att försöka hävda sig då flickorna i klassen är duktigare och ambitiösare och att pojkarna som en grupp redan befinner sig i ett underläge sett till prestation och resultat.

2.3 Könsdifferentiering i grundskolan

Flickor och pojkar har sålunda redan i de mellersta skolåldrarna, och med all säkerhet redan tidigare, uppfattningen att omvärlden är könsdifferentierad. (Wernersson 1977)

Ulla Forsberg (2002) presenterar i sin avhandling hur könsmonster och könsordningar framkommer i skolan och hur barn i grundskolan är angelägna att tillhöra ett kön, att visa sin könstillhörighet och att bevaka könsgränserna. Barnen konstruerar sitt egna ”jag” utifrån de könsdiskurser som beskriver hur femininitet respektive maskulinitet bäst visar sig enligt den könsordning som finns i samhället. Från resultaten av undersökningen identifieras elva olika elevtyper med sin grund i olika könsdiskurser; Sporttjej, Barbie, Feminist, Akademikerflicka, moderlig flicka samt Machokille, Rättskaffenspojke, Akademikerpojke, Joker, Mjukispojke och Ken-pojke. Analysen visade även att eleverna är alla medverkande i en dualistisk och hierarkisk struktur där en manlig överordning har utvecklats mellan könen. Detta visar sig enligt resultatet både under lektionstid och under rasterna och yttrar sig främst genom att pojkar och flickor skiljer sig rent *rumsligt* men även att de har olika intressen och ägnar sig åt olika aktiviteter. Hierarki och maktspel finns även inom pojkgruppen och är tydligast mellan machokillar och mjukiskillar där machokillen anser att mjukiskillen är alltför ”tjejig”

Under lektionstid visar sig könsordningen bland annat genom att läraren utnyttjar machostilen för att komma närmre och förstå machokillen för att få dem att förändra sig. Lärarens uppmärksamhet mot dessa pojkar bidrar ofta till att flickor och pojkar som inte anammat machostilen åsidosätts och får klara sig själva.

3 Teoretiska utgångspunkter

I detta kapitel beskrivs de teoretiska utgångspunkter som uppsatsen har som grund och som undersökningen analyseras efter. Då uppsatsens frågeställningar behandlar frågan om hur elever tillhörande ett visst kön motiverar sig till lärande har jag valt att belysa min analys av undersökningen med utgångspunkt i Connells genusteoretiska perspektiv. Jag kommer alltså studera pojkar inom genusteoretiska ramar för att försöka förstå hur genus kan påverka elevers motivation i lärandesammanhang.

3.1 Connells genusteori och centrala begrepp

”Genusmönstren uppträder i en människas liv som en serie möten med begränsningar och möjligheterna i den rådande genusordningen. I dessa möten kan man improvisera, kopiera, skapa och på så sätt utveckla karakteristiska strategier för att hantera de situationer där genusrelationer är närvarande – lära sig att ”gå vidare” på sitt eget sätt. Med tiden, i synnerhet om strategierna är framgångsrika, tar de fasta former och utkristalliserar sig som specifika mönster för femininitet och maskulinitet.” (Connell 2002 s.110)

I vår vardag finns mönster, skapade av historien som berättar för oss hur vi ska och inte ska bete oss, hur en man ska vara, hur en kvinna ska vara. Dessa mönster är så vanliga och inövade att de blivit vårt samhälles valda sanningar. Den australienska sociologen Raewyn Connell kallar denna sanning för genusordning. Genusordningar finns att hitta inom många miljöer i vår vardag och vårt samhälle som till exempel inom familjen, arbetsplatsen och inom skolan. Hur denna ordning yttrar sig förändras hela tiden och det är vi själva som tillskriver oss som maskulina eller feminina utifrån hur vi agerar, dock inom redan strukturerade mönster (2002).

3.1.1 Begreppen kön och genus

Genus beskriver Connell (2002) som ett mönster i vårt sociala arrangemang och i våra vardagliga handlingar. Hon menar att genus är en social struktur som är förknippad med människokroppen, där skillnader och likheter mellan människors kroppar lyfts fram. Med ordet genus tar hon avstånd från biologiska skillnader och menar att genus handlar om hur samhället förhåller sig till människokroppen och då utifrån redan existerande kulturella mönster. En människas kön berättar om det biologiska könet i detta fall hane eller hona medan genus står för det sociokulturella könet. Kön och genus, trots sina två innebörder kan enligt Connell inte delas upp utan måste ses som en helhet, skapad i sociala sammanhang.

3.1.2 Genusrelationer

Enligt Connell (2002) skapas genus i relationer med andra och detta är en del av våra dagliga rutiner. Om vi inte skapar dem finns de inte. Centralt för Connell är att genus är något som görs inom regelstyrda ramar och i relationer mellan människor, grupper eller institutioner. För att kunna förstå hur genusrelationer konstrueras delar Connell in dem under fyra olika huvudstrukturer - *produktionsrelationer, känslomässiga relationer, symboliska relationer och maktrelationer*. Dessa fyra strukturer delar inte upp genusrelationerna i fyra olika verkligheter oberoende av varandra utan de blandas och integreras ständigt.

Produktionsrelationer behandlar enligt Connell (2002) arbetsfördelningar mellan grupper och inom en grupp utifrån ett genusperspektiv. Exempelvis finns det en genusklyfta mellan vilka sysslor och yrken som människor väljer men även vilka som är tillförskrivna kvinnor respektive män. Män väljer till större andel tekniska yrken medan kvinnor väljer yrke inom omsorg och kultur. Produktionsrelationer behandlar även uppdelningen av avlönat och oavlönat arbete, yrkesarbete och hemarbete. Den ekonomiska världen och yrkesarbete definieras kulturellt som en mansvärld och arbetet i hemmet som styrs av kärlek och plikt definieras som en kvinnovärld. Utifrån detta skapas uppfattningarna om vad som är kvinnligt och manligt och de två könens naturliga egenskaper. Denna indelning utifrån genus syns även ner i åldrarna och påverkar vilket ämne eleverna väljer i skolan, de flesta som väljer teknik i skolan är pojkar och den största andelen som väljer konst och omsorg är flickor.

För statens offentliga utredningar (2010:53) redovisar Michael Kimmel forskning om att tjejer och killars resultat i skolarbete skiljer sig beroende vilket ämne vi fokuserar på. I de naturvetenskapliga ämnena har killar länge haft högre resultat än flickorna men i och med att samhället blivit allt mer jämställt har även flickors intresse för dessa ämnen ökat och även deras resultat. När man ser till humaniora är pojkars genomsnittliga resultat betydligt lägre än flickornas. Detta menar Kimmel beror på en krock mellan ämnet och normerna för att vara man. Litteratur och språk betraktas som "feminina" ämnen. I ämnet litteratur och språk handlar det ofta om att uttrycka sina känslor och egna åsikter. Reglerna är inte lika strama som i de naturvetenskapliga ämnena och svaren kan vara många och olika.

Connell (2002) utgår i sin beskrivning av *känslomässiga relationer* från Sigmund Freuds tankar om att människor färgar alla möten med känslomässigt laddade värderingar. Vårt omedvetna förser våra uppfattningar med både negativa och positiva känslor som gör att man får en välvillig eller fientlig inställning till det vi möter. Detta sker inte bara mellan människor utan även mellan grupper som skapar en samhörighet mellan människor, till exempel nationalismen, partitillhörighet, religionstillhörighet och inom sportlag. I vårt västerländska samhälle är sexualiteten en viktig arena för känslomässiga relationer, vissa relationer mellan människor anses vara normen för hur människor ska bygga sina liv och de relationer som går emot detta är onormala och anses stötande. Denna genusdimension återfinns också på arbetsplatser där vissa yrken kräver ett känslomässigt engagemang från personalen för att utföra sina uppgifter, till exempel inom serviceyrken.

I vårt samhälle finns ett kulturellt system som delar in personer och handlingar i genuskategorier vilket innebär att allting i vår sociala samverkan tolkas genom detta system och *symboliska relationer*. Exempelvis när vi nämner orden flicka och pojke så gör vi det utifrån ett system av förutfattade meningar, tolkningar, förutsättningar som skapats genom historien. Innebörden av orden är långt ifrån de biologiska orden hona och hane och innefattar tolkningar för hur en flicka och pojke bör vara. Genussymbolik återfinns överallt i vår vardag, genom det talade och skrivna språket, genom kläder, gester, traditioner, verktyg och kulturyttringar såsom musik och film. Dessa symboler använder vi för att tolka hur någon eller en grupp är men det skapar även en identitetstillhörighet genom att använda symboler tillhörande en specifik social praktik. (Connell 2002)

Ett tydligt exempel på symbolisk relation i skolan är vilka egenskaper vi tillskriver eleverna och vilka egenskaper de tillskriver sig själva. Genom åren har den kvinnliga ideologin genomgått en revolution och tankar om vad som är kvinnligt eller inte har förändrats enormt medan synen på hur en pojke ska vara i tonåren är den samma som förr. Kimmel (SOU 2010:53) hänvisar till sina egna studenter som fått frågan "vad innebär det att vara kvinna?" respektive "vad innebär det att vara man" så svarar tjejerna: "att jag kan bli vad jag vill" medan killarna svarar med saker som de inte får göra: aldrig gråta, aldrig visa svaghet och det

mest påtagliga, inte vara "böglig".

Maktrelationer beskriver Connell (2002) utifrån två olika synsätt; institutionaliserad makt och diskursiv makt. Makt som utövas via institutioner är väldigt tydlig och lätt att spåra till dess *förövar*. Här handlar det om hur en form av makt där en grupp undertrycker en annan grupp genom våld, hot, lagstiftningar, sanktioner och därmed kontrollerar en del av befolkningen. Den diskursiva makten är däremot svår att synliggöra och att hitta avsändaren då den skapas gemensamt av människor i sociala sammanhang och uppmanar tyst människor att handla och rätta in sig bakom bestämda normer.

Maktrelationer i skolan kan beskrivas utifrån att skolan som arena är en institutionaliserad maktform där det är elevens skyldighet att närvara och att delta under någon annans ledning och regler. En annan makt som syns inom skolvärlden är den att en elev ska passa in och inte vara annorlunda. Skolan är inte bara en arena där kunskaperna bedöms utan har blivit en arena för att testa barnens könsidentitet. Kriterierna och reglerna bestäms av kompisarna i det tysta.

3.2 Sammanfattning

Genus är en fundamental ordning i vårt samhälle vilket påverkar och formar oss utifrån bestämda mönster. I skolan kan genus visas på många olika sätt, till exempel genom vilka ämnen som eleverna väljer och engagerar sig i, att de flesta lärarna i skolans tidigare åldrar är kvinnor, vilka egenskaper eleverna tillskriver sig och att skolämnenas innehåll sorteras efter manliga eller kvinnliga egenskaper där det manliga "yrkesarbetet" värderas högre än det kvinnliga "relations-fokuserade".

Manlighet produceras enligt bestämda principer som kan innebära en färdig roll för pojkar att agera efter i skolan. Pojkarna kan välja att gå emot sin satta roll men detta sker då på bekostnad av något annat. Connells begrepp ger mig redskap att analysera pojkars motivation ur denna genusordning som finns i skolan, där flickor och pojkar formas enligt bestämda mönster. Genom Connells relationsteorier kan faktorer som varför pojkar presterar bättre i vissa ämnen och vad som påverkar pojkarnas beteende och handlande i skolan analyseras.

4 Metod och genomförande

I detta stycke presenteras det tillvägagångssättet som använts för att få ny kunskap inom det valda området som ska ge svar på studiens frågeställningar. Här presenteras vilka verktyg som använt för att samla in, organisera och tolka den nya informationen.

4.1 Kvalitativ utgångspunkt

Trost (1997) menar att målet med en kvalitativ undersökning är att skapa en förståelse av ett fenomen snarare än att hitta en förklaring till det. Då syftet med denna studie är att få en förståelse i pojkars attityder kring deras ambitioner i klassrummet och inställning till skolans arbete används en kvalitativ forskningsintervju för att samla in information. Med en kvalitativ undersökningsform undersöks människors ord och handlingar i en berättande eller beskrivande form som representerar den situationen som undersökningspersonerna upplever (Maykut & Morehouse 1994). Kvale och Brinkmann (2009) menar att i en forskningsintervju produceras ny kunskap genom att försöka förstå världen utifrån en annan persons synvinkel. Forskningsintervjun är ett samtal med struktur och ett syfte. Syftet är att samla in beskrivningar och intressant data från den intervjuades erfarenheter som är generaliseringsbar och möjlig att analysera och diskutera utifrån studiens frågeställningar. I en kvalitativ undersökning ställs frågor direkt till informanterna och genom fördjupande frågor och att kritiskt följa upp svaren kan missförstånd undvikas, svaren blir djupare och mer övertygande (Kvale, Brinkman 2009).

4.2 Urval

Då syftet med studien är att undersöka pojkars attityder har ett strategiskt urval använts, vilket innebär att informanterna väljs ut medvetet efter vilka som anses vara bäst lämpade att belysa frågeställningen. (Larsen 2009) Ett strategiskt urval har även använts för att få en så stor variation som möjligt bland informanterna för att ge en mer verklig bild av studiens syfte. Det första urvalskriteriet som gjordes för att välja informanter var att de skulle vara killar och att de skulle gå i årskurs sex. I årskurs sex har informanterna passerat halva sin skolgång, de ska få betyg för första gången, de är ett läsår från att börja på högstadiet och de står inför att bli unga vuxna med ett framtida yrkesval som närmar sig. I den bemärkelsen är denna period i pojkarnas liv väldigt intressant och deras ambitioner i skolarbetet och förmåga att motivera sig är viktig för kommande framgångar inom skolan. För att kunna generalisera den inhämtade informationen och för att få tillräcklig data att analysera likheter och olikheter baseras intervjun på sju pojkars tankar. Pojkarnas skola ligger i en kommun i nordvästra Skåne som rankades topp tio bästa skolkommunen 2014 i Lärarförbundets undersökning. Klassen består av 28 elever varav 12 pojkar och för att göra mitt urval tog jag hjälp av pojkarnas klassmentor. För att få en mer allsidig bild av mina frågeställningar valdes pojkarna ut från olika prestationsnivåer – mellan högpresterande och lågpresterande. Pojkar med tydliga inlärningsvårigheter valdes bort från studien för att begränsa faktorerna för elevernas olika resultat och motivation.

4.3 Beskrivning av urvalsgruppen

För att skapa en förståelse för pojkarnas familjeförhållanden och deras socioekonomiska bakgrund kommer i detta avsnitt en presentation av de sju pojkarna. De är alla presenterade under fiktiva namn.

Johan

Johan bor med sin mamma, pappa och två av sju syskon i en villa centralt i bostadsorten. Föräldrarna driver en restaurang några mil bort där pappan är kock och mamman arbetar i restaurangen. På sin fritid ägnar Johan sig åt att spela tennis och fotboll och att träffa vänner. Familjens fritid kretsar kring sporten och så även på lov och helger då flera av syskonen spelar tennisturneringar.

Johan drömmer om att bli tennisproffs och blir han inte det vill han bli kock som sin pappa.

Niklas

Niklas bor med sin mamma, pappa och syster i en villa centralt i bostadsorten. Niklass pappa arbetar som säljare och mamman arbetar som sjuksköterska. Efter skolan och på helgerna träffar Niklas vänner och han tränar golf och fotboll nästan varje dag vilket även är pappans fritidsintresse. Loven spenderas på golfbanan eller så reser familjen utomlands.

Niklas mål är att bli golfproffs och att komma in på ett gymnasium med golfinriktning.

Lukas

Lukas bor med sin mamma, pappa och syster och familjens hund i en stor villa centralt i bostadsorten. Pappan arbetar som elektriker och mamman är sjukskriven men får sin inkomst genom att hyra ut fastigheter som finns i familjens ägor. Fritiden ägnas åt att spela fotboll, göra läxor, träffa vänner, spela gitarr och ”chilla”. På loven är familjen antingen hemma, gör kortare utflykter och en gång om året så reser de på en längre semester.

Lukas mål är att komma in på en utbildning inom de naturorienterade ämnena eller inom ämnet musik som öppnar upp för många olika yrkesval.

Filip

Filip flyttade tillsammans med sin mamma, pappa, storebror och lillasyster och familjens hund från Stockholm till den nya bostadsorten för ett år sedan. De bor nu i en villa lite utanför centrum. Pappan och mamman driver eget företag inom projektledning och utbildar chefer och ledare på företag. På fritiden spelar Filip mycket fotboll och Tv-spel, gör sina läxor och träffar sina vänner. På loven åker familjen till antingen en skidort eller tillbaka till Stockholm där släkten fortfarande bor och på helgerna tittar de på film, åker och shoppar på närliggande shoppingcentrum. Filip mål är att komma in på en bra utbildning som ger honom ett bra arbete. Fokus ligger på att tjäna mycket pengar och att ha roligt. Advokat är ett yrke som Filip funderar på.

Erik

Erik bor i en villa på landet några kilometer från orten där skolan ligger med sin mamma, pappa, lillebror och familjens katt. Pappan arbetar på en fabrik och bygger maskiner och Eriks mamma arbetar som sekreterare inom kommunen. På fritiden spelar Erik fotboll och dataspel och på loven och helgerna är familjen ofta ute och reser, mest i Sverige nu och mer utomlands förr. Eriks drömyrke är att bli FN-ambassadör för att göra något viktigt för mänskligheten och efter han slutat med det vill han arbeta som spelutvecklare.

Karl

Karl bor lite utanför ortens centrum i en stor villa med stor tomt tillsammans med mamma, pappa, syster och familjens katt. Pappa arbetar med att hjälpa chefer på företag att bli bättre och Karls mamma arbetar som butikssäljare i en färgaffär. Fritiden går åt att spela fotboll, dataspel och att hänga med vännerna. Även de flesta helgerna och loven spenderas hemma eller hälsar på någon släkting. Ibland blir det semester utomlands.

Karls dröm är att bli fotbollsproffs och att komma in på fotbollsgymnasium.

Teo

Teo bor tillsammans med mamma, pappa och tre syskon i en villa i centrum av bostadsorten. Pappan arbetar med att sälja båtdelar och mamman arbetar som lärare. Teos fritid ägnas på fotbollsplanen eller framför datorn. När familjen har ledigt åker de ibland till ett badhus eller kortare utlandsresor så som till Danmark och Tyskland.

Teo vill i framtiden arbeta som programmerare på ett IT-företag.

4.4 Etiska överväganden

Innan intervjuerna genomfördes informerades elever och elevens målsman om studien och uppsatsens innehåll enligt informationskravet. De, skolans rektor och klassens lärare fick även lämna sitt samtycke för elevernas medverka samtyckeskravet. Enligt Kvale och Brinkmann (2009) och vetenskapsrådet (2008) innebär information- och samtyckeskravet att forskaren ska informera undersökningspersonerna om studiens generella syfte, hur studien är upplagd och hur den kommer att genomföras. Det betyder även att undersökningspersonerna deltar frivilligt och att de har rätt att hoppa av undersökningen när de vill (Maykut & Morehouse, 1994). Då intervjupersonerna i uppsatsens studie är under arton år måste även intervjupersonernas målsman lämna sitt samtycke. Skolans rektor och klassens mentorslärare har också fått ge sitt samtycke då undersökningen kommer att äga rum i skolans lokaler och under undersökningspersonernas skoltid. Under och efter undersökningsperioden har jag arbetat efter konfidentialitetskravet, vilket innebär att undersökningspersonerna ska få vara anonyma i den publicerade informationen och att all information som kan leda till en speciell person i publikationen måste godkännas av undersökningspersonen och i detta fall även målsman (Kvale, Brinkman 2009, Vetenskapsrådet 2008).

4.5 Validitet och reliabilitet

Begreppet *validitet* betyder enligt Kvale och Brinkmann (2009) att undersökarens metod och studie undersöker det den påstås undersöka och att studiens resultat ständigt kontrolleras och ifrågasätts av undersökaren för att ge en sannolik bild. Studiens intervjufrågor grundar sig i den tidigare forskningen och genusteorin, vilket innebär att frågorna är kopplade till det jag vill undersöka. *Reliabilitet* handlar om resultatens trovärdighet och tillförlitlighet. Det handlar om hur noggrann man är vid insamlingen av materialet och vid analys och bearbetning av det insamlade (2009). Vidare handlar det om resultaten från studien skulle ha blivit de samma vid upprepande undersökningar och om intervjuaren varit en annan person. Intervjuerna ägde rum i ett av skolans grupperum där vi satt ostörda hela tiden. De intervjuade pojkarna har fått frågor som formulerats lika för alla. Då studien har utförts i intervjuform har jag fått möjlighet att förklara eller fråga vid missförstånd mellan mig och den intervjuade. Följdfrågorna har jag varit noga med att hålla öppna och utan styrning åt något håll. Alla intervjuer gjorde jag själv

och intervjuerna spelades in vilket innebar att jag i lugn och ro kunde uppfatta pojkarnas svar i detalj i efterhand.

4.6 Studiens genomförande

Efter att kartlagt bakgrunden till mitt valda ämne kunde studiens syfte och frågeställningar fastställas. Studiens vad och varför behandlar pojkars ambitioner i klassrummet och inställning till skolans arbete och utifrån den grunden valde jag att basera intervjun på uppsatsens tre huvudfrågor. Utifrån dessa tre huvudfrågor formulerades sedan korta intervjufrågor, se bilaga 2. Min ambition var att ge frågorna en så öppen ingång som möjligt för att sedan använda uppföljningsfrågor och fördjupande frågor för att ge ett djup i studiens resultat. Kvale och Brinkmann (2009) kallar detta upplägg för halvstrukturerad intervju där undersökningen omfattar en rad olika rubriker med relevanta frågor men som samtidigt ger utrymme till förändringar i frågornas form och följd om detta är nödvändigt. Detta med avsikt för att få möjlighet att följa upp svaren och erfarenheterna från den som intervjuas. Vid intervjutillfällena fick intervjupersonerna lämna den pågående klassundervisningen och intervjun ägde rum i ett av klassens grupprum för att intervjupersonerna skulle känna sig hemma i intervjumiljön. Innan intervjun började förklarade jag vad som skulle hända och bad intervjupersonen borste från att jag var deras musiklektör och att agerar under tystnadsplikt. Intervjuerna varade i ca 45 minuter och för att ge frågorna och intervjupersonen fullt fokus spelades intervjun in och inga anteckningar gjordes.

4.7 Analys av datainsamlingen

Det nedskrivna materialet kommer att bearbetas utifrån principer för hermeneutisk tolkning. Kvale och Brinkmann (2009) beskriver denna meningstolkning som en process där man växlar mellan att se delar och helheten. Det innebär att delarna tolkas var för sig föra att sedan kopplas samman med helheten och i sin tur delarna igen. Denna process ger undersökaren en möjlighet att få en djupare förståelse för resultatet. Detta val av analysmetod pekar även på att det inte finns någon förutsättningslös tolkning av en text. Patel och Davidsson (1994) menar att undersökarens förförståelse med tankar och intryck ses som en tillgång inom hermeneutiken och tolkningen av materialet. Vidare menar de att den hermeneutiska tolkningsprocessen från del till helhet tillsammans med undersökarens egna förförståelse skapar förutsättningar för en god tolkning av materialet. Undersökaren kan därmed inte lämna sin egen förförståelse utanför men ska vara medveten och klargöra vad detta har för inflytande på formuleringar av frågor och svar.

4.8 Metoddiskussion

Genom att använda kvalitativa intervjuer har pojkarnas attityder kunnat studeras mer djupgående än om till exempel enkäter använts. På så sätt har det inhämtade materialet kunnat användas för att svara på uppsatsens syfte. En faktor som möjligtvis kan ha påverkat materialet är att jag arbetar som musiklektör på pojkarnas skola. Jag undervisar pojkarna 45 minuter i veckan och träffar dem även på rasterna. Då jag redan känner intervjupersonerna kan deras svar möjligtvis ha färgats efter vad de trodde att jag ville höra. Intervjuerna gjordes i grupprum som ligger nära deras klassrum och är inte den miljö där de vanligtvis träffar

mig, vilket kan ha bidragit till mindre påverkan. Mitt intryck under intervjuerna var även att pojkarna var väldigt positiva till sin medverkan och att de svarade ärligt och att de inte brydde sig om att jag är deras lärare.

Intressant för uppsatsen hade varit att kombinera intervjuerna med en annan metod. Till exempel hade användningen av enkäter på flera pojkar i årskurs 6 kunnat innebära en större överblick och förståelse inför mina intervjuer. Det hade också möjligtvis gjort det lättare att formulera intervjufrågorna efter enkätens resultat.

5 Resultat

I detta stycke kommer materialet från intervjuerna beskrivas, analyseras och diskuteras. Resultatet kommer att redovisas under tre rubriker med utgångspunkt i uppsatsens frågeställning. Materialet kommer att presenteras och analyseras separat under vardera rubrik för att göra analysen och resultatet tydligt.

5.1 Yttre faktorer för lust att lära

5.1.1 Klasskamraterna och studiemiljön.

Klassen som pojkarna går i är utifrån det pojkarna beskrivit en glad, pratig och rolig klass där de flesta är vänner med varandra. Klassen beskrivs utifrån två större grupper och det är indelningen i killgrupp och tjejgrupp. Indelningen beror på enligt pojkarna att tjejer och killar har olika intressen. Alla pojkar i klassen spelar fotboll och de flesta ägnar även mycket tid till datorspel. Klassen beskrivs som pratig och detta är något som är jobbigt för många av pojkarna. Trots detta tycks deras arbetsmiljö blivit betydligt lugnare och deras studiero bättre under det senaste året. Orsaken till det beskrivs bland annat med att:

Filip: Vi har fått en del nya lärare men även att vi har börjat med betygen och då tror jag att de tar det mer på allvar och skärper sig lite extra.

Klassen verkar vara en klass med bra socialt klimat där nästan alla gått sex år i skolan tillsammans, de vet sina roller och känner varandra väl. Pojkarna spelar fotboll både på fritiden och på rasterna vilket gör att tävling blir ett naturligt inslag i skolan. Vid frågan om det finns någon tävling i klassen stämmer alla in i att det finns en stark tävlingskultur i deras klass, i alla fall hos killarna. Detta visar sig tydligast på fotbollsplanen och efter prov då resultaten jämförs. Trots att tävling mellan pojkarna i klassen är vedertaget är det endast några pojkar som uttrycker att de tycker att det är roligt.

Niklas: Ja jag tycker det är kul. Jag är en tävlingsperson, i skolan och utanför.

I: tror du att det påverkar ditt skolarbete?

Niklas: ja, det blir ju mer att man går in för det mer, inför prov och så och det är ju bättre.

Hur konkurrens i skolan påverkar inläringen tycks vara olika för pojkar och flickor. Wernersson (1988) menar att konkurrens inom en inlärningsmiljö är negativ för flickor men inte för pojkar. Jacobsson (2000) beskriver hur en konkurrensinriktad inlärningsmiljö tenderar att skapa sämre kvalitet i inläringen, genom att t.ex. elever inte vågar ställa frågor som kan avslöja att de inte kan. Strävan av att visa upp sig blir viktigare än att förstå det man lär sig. I pojkarnas klass syns två olika typer av konkurrens, den ena är de elever som använder andras resultat i jämförelse med sina egna för att stärka sitt självförtroende. Detta gör de ofta i tystnad och menar att de inte vill krossa någon annan genom att visa sina resultat. Avsikten är endast att höja sina egna resultat. Den andra typen av konkurrens är den utåtriktade där eleverna öppet jämför sina resultat och kommenterar varandras prestationer. Några av pojkarna beskriver denna typ av konkurrens som ganska otrevlig och att den tar form i uttryck

som, ”haha, jag fick bättre än dig” eller ”hur kunde du få det resultatet, provet var ju jättelätt”. Ur Jacobssons (2002) analys kan man läsa att det är de högpresterande pojkarna som har starkast uttalad tävlingsinstinkt. Övriga pojkar drar sig för att tävla då de som grupp är i underläge mot flickornas och de duktigaste pojkarnas prestationer. De pojkar i undersökningen som uppskattar tävlingskulturen är både hög- och lågpresterande men hur de visar det i klassen skiljer sig åt. De högpresterande pojkarna beskriver att de håller sin tävlingsinstinkt inom sig medan övriga pojkar för en mer öppen konkurrens om de inte helt tar avstånd från det.

Filip: ja de påverkar mig så att de alltid vill veta vad man får och så, betygen och så och då kan jag bli extra taggad. Jag vill liksom vara bäst och det motiverar mig och hjälper mig lite.

En konkurrensinriktad inlärningsmiljö verkar alltså gynna några av pojkarnas motivation samtidigt som den påverkar några negativt. Den konkurrensen som inte handlar om att visa upp sig, utan snarare handlar om att skapa ett inre driv verkar inte påverka klimatet i klassen. Att vilja mäta sig med andra och att öppet jämföra sig med klasskamraterna tycks däremot påverka stämningen i klassrummet negativt.

Lukas: Där är några väldigt tävlingsinriktade killar. En kille han brukar bli arg när man gör något fel.

Karl: de som får bra på prov och betyg vill jävlas med andra

Pojkarnas fotbollsspel tycks även bidra till klassens ”maktbild”. De beskriver en stark tävlingskultur på fotbollsplanen och i tävlingen blir det utrymme för att hävda sig själv och att bestämma sin ”makt” i ordningen. Beskrivningen av relationerna i klassen visar en slags hierarkisk ordning och ger intrycket av olika maktförhållanden. I klassrummet visar det sig bland annat genom att pojkarna uppfattar att olika personer behandlas olika.

Lukas: Det känns som att man inte får göra fel och att de blir arga eller skattar åt en.

I: Är det så för alla?

Lukas: Det är skillnad mellan person och person. Det beror på de som säger ”wooo”, om de tycker att den personen räknas som cool eller inte cool.

--

Teo: det är ganska hjärtlig stämning men ibland kan det gå åt helvete med allt

I: vad är det som händer då?

Teo: ja men alla är såna tävlingsmänniskor så typ råkar man gå in lite för hårt och alla blir så himla sura och det blir nästan slagsmål.

--

Johan: ibland blir det jättemycket tävling på idrotten, men då blir det bråk.

Connell (2002) beskriver hur elever i skolan uppmanas att rätta in sig bakom bestämda normer och inte vara annorlunda. Detta ”maktspel” är inget uttalat utan uppmanar tyst eleverna att passa in i de regler som formats av kompisarna och omgivningen. De elever som ofta dominerar i skolan och bestämmer klassens ”spelregler” är pojkar (Hägglund & Öhrn, 1992; Wernersson, 1977). Inom pojkgruppen finns också en hierarkisk ordning där ”machokillen” är ”maktinnehavaren” Forsberg (2002). Machokillen beskrivs av Forsberg som en elev som genom fysiska prestationer inom sport konstruerat en maskulinitet. Beskrivningen innefattar ett intresse för tävling och olika grader av uppmärksamhetskrävande beteenden, att inte visa sig svag och tar ofta stor plats både muntligt och rumsligt. Då tävlingskulturen är så stark för några pojkar genom fotbollen tycks detta följa med in i klassrummet. Forsbergs machokille och dess egenskaper blir synlig i pojkarnas beskrivning av faktorer som är negativa för deras inlärningsmiljö. Några pojkars berättelser pekar mot att de är rädda för att bli uppfattade som töntar av sina kamrater och över att göra fel.

Karl: det är ganska stor risk att man blir utskrattad eller så men det är bara att gå vidare.

Detta visar sig mest när jag tog upp hur kamraterna påverkade dem efter skoltid. Några av pojkarna upplever att det är svårt att säga nej till att hänga med kompisarna efter skolan med anledning att de måste plugga. En rädsla över att bli kallad pluggis och att vara tråkig finns hos dessa killar.

Lukas: jag kan säga nej men en sak jag inte gillar, för det har hänt mig ganska ofta när jag sitter hemma och inte får hänga för jag måste plugga. Då ringer någon och då säger jag nej och då gillar jag inte att de frågar varför. Ett nej är ett nej och man behöver egentligen inte veta varför.

I: hur kommer det säg att du inte gillar det?

Lukas: det känns lite som att det finns en risk om man säger att man måste plugga, att det finns en risk för att man blir den där pluggisen.

I: är det negativt?

Lukas: ja det räknas som det, tycker de

Ingen av pojkarna tycker att det är töntigt att plugga mycket, vissa tycker snarare tvärtom men i det de berättar så finns ändå en antydning att den titeln finns i klassen, om så dold utåt. Detta visar sig genom att de berättar att andra tycker det, att vissa är rädda för att bli kallade det eller att några tycker att det är konstigt att lägga ner så mycket tid på plugg då det finns viktigare saker i livet än att plugga. Björnsson (2005), Löfström (2009) och Wernersson (2010) beskriver hur avståndstagandet från att plugga förknippas med den manliga identiteten. Vidare förklarar de att ett engagemang i skolan är något som är tillskrivet det kvinnliga könet och genom att ta avstånd från detta som pojke hotas inte deras maskulinitet. Detta verkar bidra till det som forskarna kallar ”antipluggkultur”. Man ska vara cool och ha roligt och att vara duktig i skolan och att plugga mycket innebär en risk för att misslyckas socialt (Björnsson, 2005, Löfström, 2009; Wernersson, 2010).

Att plugga för pojkarna är något de måste göra för att få ett arbete i framtiden. Men det verkar som att det finns en gräns när pluggandet går över till att vara något som är på bekostnad av deras sociala sammanhang, vilket pojkarna tar avstånd ifrån. Några av pojkarna lägger stort

fokus på att man ska spela fotboll, dataspel och att man ska vara med sina kamrater. Gör man avkall på detta finns det risk att förlora vänner och detta ses som ett ännu större misslyckande än dåliga betyg.

Johan: Vissa tycker ju att dem är, ja det ena gänget, lite töntiga, hur kan de sitta och plugga så mycket, man ska ju spela och sånt? Killar ska ju mest sporta och spela, de gör antingen något av det. Vissa tycker att han har blivit töntig och inte fortsätter spela. Det är bättre att få godkänt än att få jättebra betyg. Tror jag...

Teo: jag tycker inte det är töntigt att plugga mycket men jag tycker det är töntigt om man bara fokuserar på skolan och inte bryr sig om kompisar och sånt. Man måste ju ha kompisar annars lever man ju ett tråkigt liv.

Pojkarnas berättelser ovan är ett tydligt exempel på Connells symboliska relationer. Pojkar "ska" ägna sig åt sport och dataspel och ta avstånd från att vara en "pluggis". Andra egenskaper som tillskrivs pojkar är att prata rakt ut, hävda sig mot läraren och att agera "clowner" (Wernersson, 1977; Hägglund & Öhrn, 1992). Pojkarnas agerande i klassrummet verkar stämma överens med det som tidigare forskning pekar mot. Pojkarnas klass beskrivs som väldigt pratig vilket även påverkar pojkarna negativt. I klassrummet är det både pojkar och flickor som bidrar till att det är pratigt men de som hörs och syns mest beskrivs som några pojkar i klassen. Pojkarna beskrivs som de som drar skämt, pratar högt och kommenterar det läraren säger. Tjejerna är också pratiga i klassrummet men de beskrivs mer som lågmälda och att de viskar mellan varandra.

Teo: Vissa killar är bra på att dra iväg skämt och så

Erik: Han gillar sin humor på skoltid istället för utanför och det påverkar mig mycket

Hägglund och Öhrns forskning (1992) pekar mot att pojkarnas agerande är ett sätt att ta avstånd från "kvinnliga värderingar" och "kvinnliga egenskaper". Wernersson (1988) är inne på samma spår där hon tolkar pojkarnas beteende som ett resultat av de sociala strukturerna som finns och att det påverkas av individens sociala förhållningssätt. Under intervjuerna gör pojkarna stora skillnader mellan pojkar och flickors egenskaper och intressen.

Filip: Tjejer brukar gilla de ämnena bättre där man ska rita och sjunga och sånt.

I: Vad tror du att det beror på?

Filip: För att de brukar göra det på fritiden och att de är extra bra på det. Kanske för att det är lugnare ämnen.

--

Karl: Asså vi har mer muskler och så. Vi går vidare, sätter på ett plåster och så kör man vidare. Tjejerna är – Oh My God. De är liksom lite mer rädda av sig.

--

Niklas: Tjejer shoppar allt sånt, kläder och smink och sånt. Vi killar bryr oss inte om det utan mer om sport.

Alla pojkar delar in klassen i en tjej- och killgrupp med anledningen att de har olika intressen. Utifrån Connells genusteori finns en ofrånkomlig motsatsställning mellan det som är kvinnligt och det som är manligt. Då det som är kvinnligt inte samtidigt kan vara manligt ökar indelningen mellan könen risken för att pojkarna ska framstås som omanliga, om de agerar annorlunda än den satta genusstrukturen. Detta kan innebära att pojkarna agerar på ett visst sätt bara för att undvika beteenden som uppfattas som kvinnliga.

5.1.2 Lärarens roll

Läroplanen lägger stor vikt vid att eleven ska känna lust att lära sig. I skolverkets rapport 2006b visar analysen att elevernas lust till lärande är beroende av lärarens lust att lära ut. I intervjuerna beskriver pojkarna att lärarens roll är av stor vikt när de ska lära sig nya saker, mest för att det är läraren som besitter all kunskap som de ska lära sig. Ur pojkarnas svar syns två olika tolkningar av lärarens roll, en där läraren bär allt ansvar för att förmedla kunskapen till eleverna och en där läraren mer ses som ett bollplank och ska finnas där när man behöver hjälp och vill fråga något.

Niklas: Mycket, det är ju liksom de som lär ut, och det är den som ska få mig att kunna det i framtiden och komma ihåg.

Filip: Läraren tycker jag spelar stor roll om den är engagerad och vill hjälpa oss och hjälper oss om vi behöver hjälp.

Lärarens uppgift att motivera eleverna till att lära sig nya saker verkar inte vara något pojkarna tänkt på innan, utan för dem består lärarens uppgift i att skapa en lust i form av att göra ämnet roligt eller att ge dem bra uppgifter. Hur mycket lärarna påverkar pojkarnas lust att lära tycks bero på vilken motivation eleverna har övergripande för sitt skolarbete inom sig och hur mycket föräldrarna engagerar sig.

Lukas: mina föräldrar, det är de som motiverar mig. Därför behöver jag inte motivation från lärarna för att lära mig för det har jag redan.

Ur skolverkets rapport (2006b) uppmärksammas två framgångsfaktorer för att motivera eleverna, den ena är lärarens tillit till sitt eget arbete och den andra är hur roligt läraren själv tycker det är att undervisa. Sanderoth (2002) lyfter fram två andra aspekter som påverkar elevens lust att lära, den första är hur läraren och eleven samspelar och den andra är lärarens sätt att hantera ämnet. Hos pojkarna är det samspelet mellan dem och läraren som lyfts fram. Pojkarna ser sin kontakt med läraren som en länk mellan dem och den nya kunskapen och för att möjliggöra en god kunskapsinläring är det viktigt att ha en god kontakt med läraren. Med god kontakt menade det flesta att läraren skulle vara snäll, att man kunde skämta tillsammans, att läraren inte var för hård men ändå lite hård och att man skulle kunna säga hej om man träffade dem utanför skolan. Några av pojkarna menade att lärare med kort stubin ofta bidrog till att lektionerna blev tråkiga och att stämningen blev dålig. Att läraren ofta var sur eller elak bidrog enligt dem själva till att de lärde sig mindre. En annan faktor som påverkar pojkarna är den som Sanderoth pekar på, lärarens sätt att hantera ämnet. Pojkarnas motivation påverkas av lärarens uppgifter och hur lektionerna är uppbyggda.

Erik: Min lärare påverkar mig genom att de lär mig på olika sätt. En lärare kanske inte förklarar så bra eller stannar vid en elev lite länge då lär jag mig mindre. Är det en väldigt sträng lärare så lär jag mig långsammare för man är lite räddare för att göra bort sig. Så läraren påverkar mig hur jag lära mig.

Karl: De kan ju inte vara sura och så hela tiden, eller elaka och så hela tiden. Då lär jag mig mindre.

5.2 Inre faktorer för lust att lära

Att vara duktig i skolan är något som alla pojkar i undersökningen tycker är viktigt och för dem innebär det att man ska ha höga betyg, alltid gör sitt bästa, att man pluggar inför prov, gör sina läxor, är engagerad och inte pratar rakt ut under lektionerna. Trots att det enligt pojkarna är viktigt att vara duktig syns bara strävan av att vara duktig i alla ämnen hos några pojkar. De pojkarna visar tydligt genom deras svar att de vill vara bäst, ligga före dem andra i kunskap och att kunna saker som de andra inte kan.

Filip: jag tycker det är bra att vara duktig och att man tar det på allvar. Jag tycker det är viktigt, jag vill vara bäst hela tiden.

Erik: att vara duktig betyder mycket, jag känner att jag kan göra mer än de andra. Jag kan göra något som de andra inte kan inom något ämne.

Övriga pojkar strävar också efter att vara duktiga men inte i alla ämnen, de beskriver även att de pratar mycket med sina klasskamrater under lektionerna och det går inte om man vill vara duktig.

I: finns det något som du kan göra annorlunda för att nå högre resultat?

Johan: inte prata lika mycket. Skulle jag fokusera mer på det jag ska så hade jag fått mer på proven och så.

I: är du beredd att göra det som krävs?

Johan: nja, det vet jag inte. Det är liksom kul att prata om saker och vissa saker måste man säga då fast det inte passar, annars glömmen man bort det eller så passar det inte att ta upp sen igen.

I: om du hade fått en lista med allt du ska göra för att lyckas få det högsta betyget hade du kört då?

Johan: nja, jag vet inte. Det hade varit kul att få A i varje ämne, men jag tror inte det, jag engagerar mig inte i allt.

Överlag verkar pojkarnas klass vara en ganska ambitiös klass där många vill nå höga betyg och få bra resultat. Betygen som eleverna ska få för första gången i slutet av denna termin tycks ha gjort det mer tydligt för dem vad de vill och hur de ska uppnå det. Pojkarna i den högpresterande gruppen har ambitioner att nå höga betyg i alla ämnen medan de andra pojkarna nöjer sig med att få bra betyg i de ämnena som är viktiga enligt dem själva, i detta

fall matematik och engelska. Detta speglar sig även i hur mycket pojkarna engagerar sig i de olika ämnena som de inte tycker om. De pojkar som är starkt motiverade är väldigt tydliga med att de anstränger sig lika mycket vilket ämne det än är, då de är väldigt medvetna om att alla ämnen väger lika tungt i det samlade betyget. Övriga pojkar verkar ha svårt att engagera sig i de ämnena som de inte tycker är roliga och ämnena som de inte vet varför de egentligen lär sig.

Niklas: jag engagerar mig mer om jag tycker att det är roligt och blir mer sugen på det om jag tycker att det är roligt.

Teo: ska vi lära oss något nytt i religion är jag mer motiverad än om vi ska lära oss att dra ett sträck åt höger i bild. För bild suger.

Filip: nä, jag försöker alltid göra mitt bästa för jag vill få så höga betyg som möjligt. Alla ämnen är lika viktiga.

Denna trend syns i Sanderoths studie (2002), elever väljer vilka ämnen de ska engagera sig i. Eleverna väljer då bort det lärandet som inte stämmer överens med deras värdesystem. Vidare menar hon att verksamheter som är relevanta för elevernas värld lockar fram lusten att lära och denna orsaksfaktor verkar var en av de starkaste när det kommer till pojkarna i uppsatsen. Anledningen till att gå i skolan är den samma för alla pojkar och det är för att lära sig saker, för att komma in på en vidareutbildning som resulterat i ett arbete som de vill ha. De lägger fokus på att lära sig kunskaper som läsa, prata olika språk och räkna och menar att vissa ämnen är onödiga då de inte vet vad de ska använda kunskapen till senare.

Teo: eller ja matte kommer jag ju använda sen, svenska men sen fattar jag inte. Slöjd kommer jag ju inte ha eller jo om jag ska bygga ihop ett IKEA-bord, vilket jag aldrig kommer att göra. Bild, det fattar jag inte alls.

I granskningen av den tidigare forskningen syns ett samband mellan pojkars motivation, hur ambitiösa de är och vilket ämne pojkarna studerar. Som Giota 2001, Jacobsson 2000 och Wernerssons studier (1988) visar är pojkar mer benägna att prestera bra i de ämnen som ligger inom deras intressesfär och som kan användas för kommande arbetsliv. Forskningen pekar även mot att elevernas val av ämne styrs av elevens könstillhörighet och att pojkar väljer de ämnen som anses höra ihop med deras kön (Svensson 1971). När Connell beskriver detta mönster gör hon det utifrån produktionsrelationer där arbeten och sysslor är uppdelade utifrån personens kön. Män väljer till större andel tekniska yrken och kvinnor väljer yrken inom omsorg och kultur och denna uppdelning speglar elevernas val av ämne. När man ser till de yrken som pojkarnas föräldrar har syns indelningen tydligt. Papporna har arbeten som, elektriker, egen företagare, ledarskapskonsult, kock, två är försäljare och en bygger maskiner på fabrik. Mammorna arbetar som sjuksköterska, servitris, sekreterare, butiksbiträde, egenföretagare, lärare och en är tillfälligt sjukskriven.

Trots att pojkar i undersökningen tycker att de är viktigt att vara duktiga i skolan så nöjer sig många med ett godkänt betyg i vissa ämnen. De intervjuade pojkarnas agerande tycks följa de genusmönster som forskningen pekar på och stämmer väl överens i valen av ämne men och hur deras ambitioner i ämnena speglar sig.

Niklas: Jag vill nå så högt som möjligt i alla ämnen men i vissa ämnen är jag nöjd med ett c.

I: hur kommer det sig?

Niklas: i vissa ämnen är jag starkare i än andra. I bild till exempel är jag helnöjd med ett E

I: vad är det som gör att du nöjer dig med ett E?

Niklas: jag känner att om jag får ett E så känner jag att jag har gjort det jag ska på ett område som jag inte gillar lika mycket.

I topp hos pojkarna hittar vi idrott, matematik och träslöjd, en av pojkarna tycker bäst om ämnet engelska och en religion. Det ämne som pojkarna generellt tycker minst om är bild och religion men här syns även hemkunskap och språkämnen. När de motiverar varför de tycker om just det ämnet syns två tydliga spår. Det ena handlar om ämnen så som idrott, träslöjd och musik där man får göra något annat än att bara sitta still vid en skolbänk och det andra spåret är att de tycks gilla det ämnet bäst som de redan är bra i. Motiveringen att de får röra på sig, ta ut sig, skada sig och att tävla finns också med i pojkarnas favorit ämnen. Att de tycker att vissa ämnen är roligare och viktigare verkar även påverkas hemifrån. De ämnen som föräldrarna är bra på och de ämnen som föräldrarna själv har ett intresse i tycks spegla pojkarnas val.

Erik: det är för att jag är bra i dem och för att jag tycker att det är roligast. Både min bror, pappa och farfar är duktiga i matte så då har jag hängt med på tåget.

--

Teo: farmor snackar om religion hela tiden. Först tyckte jag att det var jättetråkigt men sen när man börjar tänka efter så blev det mycket roligare.

--

Karl: träslöjd är kul, det är liksom mer fart i, man skadar sig mer i träslöjd. Det är kul på ett sätt.

I: hur kommer det sig att du tycker det är roligt?

Karl: ja, då visar man om, att man tål saker.

I: vad är det man ska tåla?

Karl: att få smärta.

Motsatta motivering ser man vid de ämnen som de gillar minst. Ämnen som de inte är så bra på eller ämnen där de inte vet vad de ska använda kunskapen till hamnar i botten.

Lukas: bild, det tycker jag inte att jag är lika bra på, det är inte lika roligt om man inte är lika bra på det.

Karl: religion, jag tycker det är tråkigt med en massa gudar och sånt, jag

tror inte på det.

År 2013 infördes för första gången betyg för årskurs 6. Regeringens motivering och syftet med att flytta ner betygen redan till sexan är att skolan på ett tydligt och enkelt sätt kan följa upp elevernas kunskapsnivå. Syftet var även att genom betygen göra kunskapskraven tydligare, med övriga uppföljningsverktyg skulle detta kunna leda till att fler elever når kunskapskraven (Prop. 2009/10:219). Pojkarna beskriver att betygen i sexan egentligen inte spelar någon roll och att det bara är ”prova-på-betyg”. Trots detta verkar betygen bidragit till ett ökat fokus, att de lättare vet vart de ligger i kunskapsnivå och även hur de når nästa nivå. De är alla eniga om att betygssystemet är lättförståeligt och att alla lärare tydligt beskriver hur man når de olika nivåerna och att de följer upp med kommentarer om hur de kan nå nästa nivå.

I pojkgruppen finns två olika syner på betygen. Pojkarna som uttrycker en stark motivation till att få höga resultat ser betygen som en språngbräda för att få bra betyg senare.

Filip: i sexan är de ju inte jätteviktiga, men jag gör mitt bästa hela tiden och försöker att få så höga betyg som möjligt nu, så att jag ska få det lättare sen.

Lukas: anledningen att man ska ha bra betyg är ju att om man har bättre betyg i början så är det ju lättare att få bra betyg senare också.

Den synen på betyg uttrycks inte hos de andra pojkarna utan hos dem tycks betyget bara vara ett kvitto på vad de presterat just nu.

Teo: amen jag bryr mig inte.

I: gör du inte?

Teo: nä, det är på gymnasiet, då kan jag tänka på det för nu vill jag liksom få så höga som asså, mer än E i alla ämnen, typ C.

--

Niklas: När man går ut nian måste man ha så höga poäng som möjligt men just nu så tycker jag att vissa ämnen kan jag lägga åt sidan.

Skolverket (rapport 164) lyfter fram en syn av att betyg och provresultat ofta leder till inbördes tävlingar som saknar koppling till det bestämda kunskapsinnehållet. Eleverna blir mer fokuserade på att höja sig i ämnena än att verkligen förstå innehållet. När eleverna beskriver anledningen till att gå i skolan ligger fokus på att lära sig nya kunskaper, för några är anledningen även att få höga betyg. Min uppfattning av betygen är att de tydliggör kunskapskraven för alla pojkar och därmed gör det lättare för dem att nå lite högre oavsett ambitionsnivå.

5.3 Orsaker bakom framgångar och misslyckande

Det tycks finnas några gemensamma anledningar till pojkarnas framgångar respektive misslyckande i skolan. De orsakande faktorer som jag sett under intervjuerna handlar om elevens intresse för ämnet, hur viktig kunskapen är för elevens framtida arbete och liv och hur mycket talang eleven har i ämnet. Viktigt är dock att poängtera att pojkarna inte ser ett lågt betyg som ett misslyckande. Låga resultat kopplades även det till de tre faktorerna och med det blev resultatet mer rättfärdigande.

Att pojkarnas motivation påverkas av det ämne som studeras har konstaterats i föregående avsnitt och skolverkets sammanställning av betygen hos elever i grundskolan styrker denna hypotes och visar att motivation för ämnet och resultaten är starkt sammankopplat. Skolverkets sammanställning (SOU 2009:64) visar att pojkar ligger längst ifrån tjejerna sett till betygen i ämnen som svenska, bild och hemkunskap, tre av de ämnen som fanns med bland pojkarnas minst populära ämne. Minst skillnad i betyg mellan pojkar och flickor är ämnen som alla pojkar har som sina favoritämnen, idrott, matematik och engelska.

Sianns forskning (1996) pekade på att pojkar ofta såg talang, tur och elevens begåvning som en faktor för att lyckas inom skolan, medan flickor byggde framgång på hårt arbete. Detta resultat stämmer in på alla sju pojkar i undersökningen. De beskrev att lyckas eller att misslyckas påverkas genom att de har mer eller mindre talang för ämnet. När de beskrev ämnen som de inte var bra på skyllde de ofta på yttre omständigheter så som, lärarens uppgifter, hur oviktigt ämnet var, att handstilen inte var bra och att de inte fick använda dator, att de inte kunde öva på ämnet hemma och att de till exempel inte var ett mattegeni eller en kreativ gosse. På så sätt la pojkarna ansvaret för sin framgång hos någon annan och som något de inte själva kunde påverka. De är, förutom en pojke fullt införstådda med att man måste plugga för att få bra resultat men grunden till att de lyckas eller ”misslyckas” ligger ändå djupare än så och rör sig om hur smart eller begåvad man är.

Johan: jag hoppas på ett C i betyg för jag är ju inget mattegeni eller så.

--

Karl: nöjer mig med ett E i bild, jag har ju aldrig varit någon kreativ gosse så att säga.

--

Niklas: tjejer får lite bättre på prov och så

I: vad tror du att det beror på?

Niklas: de säger att tjejer är smartare än killar

I: Vilka säger det?

Niklas: ingen i klassen men många andra säger det. Typ på Tv och så, forskning.

I: vad tror du om det?

Niklas: Äh, jag vet inte, det känns ju så i denna klassen

--

Erik: matte har ju alltid varit bra, både pappa, jag och min bror har alltid legat före i matte så det ligger i blodet antar jag.

I SOU 2010:51 analyseras liknade mönster som ovan. De menar att pojkar tenderar att överskatta sig själva och sin förmåga. Genom sitt goda självförtroende förklarar de sina misslyckande till yttre omständigheter och sina höga prestationer med inre resurser. Detta kanske inte ses som något stort problem då ett bra självförtroende är något positivt, men det kan också innebära att de struntar i att anstränga sig då det inte skulle resultera i något bättre resultat. Den pojken som talar emot att man måste plugga hemma för att prestera bättre lägger allt fokus på att inläringen och kunskapsinhämtningen sker i skolan. Hans övertygelse är att om man lyssnar till genomgångarna på lektionerna så får man den kunskapen man behöver. Han skyller även låga resultat på prov på att läraren tagit med frågor som inte varit med i genomgångarna utan det som står i böckerna och detta anser han är fel.

Teo: klart att jag hade kunnat plugga hemma men jag tror inte att det hade hjälpt.

I: vad krävs för att du ska få mer kunskap och lyckas på proven?

Teo: lyssna mer på lektionerna och försöka komma ihåg allt.

I: finns det någon annan som skulle kunna göra att du fick bättre resultat?

Teo: ja men ibland på proven så tar de med helt nya saker som vi inte gått igenom. Det har stått i boken men jag tycker att man ska gå igenom allt.

Giota (2001) menar att elevens egen ambition och anledning till att prestera i skolan är starkt förknippat med de resultaten eleven presenterar. Hennes studie pekar på att elever som försöker uppfylla både deras yttre och inre mål samtidigt, så som prestera bra och att lära sig den kunskap de önskar presterar bättre i skolan. Dessutom presterar de elever som har inställningen att lära sig för framtiden bättre än de elever som lär sig med ett här-och-nu fokus. Pojkarna fick frågan om de vid terminens början satte upp mål för sig själva och vilka betyg de ville uppnå. De pojkar som ligger över medelbetyg visar en stark motivation till att lyckas för att nå en självuppfyllelse, och för att de vet att om de lyckas nu så kommer de att prestera bättre senare. Övriga pojkar tycks skjuta deras skolarbete framför sig och tänker att det inte är förrän de kommer upp på högstadiet och gymnasiet som det spelar någon roll. De lär sig för att prestera bra på prov och har enligt min tolkning ett svagt framtidstänk vilket påverkar deras studieresultat i sexan.

I tidigare avsnitt har pojkarnas syn på fritid kontra plugg diskuteras och hos några pojkar är fritiden en faktor som påverkar resultaten. Några av pojkarna är väldigt fokuserade på deras fritidsintressen och tränar i princip varje dag och detta gör att orken inte finns för att plugga lika mycket hemma och de gör endast det som krävs av dem just då.

Niklas: Jag har inte ork till att engagera mig i alla ämnen. Man vill ju ändå ha lite fritid och vara med vänner.

Johan: jag kör ju väldigt mycket tennis så jag tror inte att jag skulle orka det.

Mätningar från skolverket (rapport 299) 2007 visar att 15 procent av de elever som går i årskurs 4-6 känner sig stressade i skolan flera gånger i veckan eller varje dag. Stressen grundar sig i läxor, hemuppgifter/läxförhör, prov och på grund av fritidsintressen och fritidsaktiviteter. Att fritiden är viktig för pojkarna har diskuterats i tidigare avsnitt men då utifrån ett perspektiv att inte vara tråkig inför sina kompisar. De pojkarna som beskriver att de inte orkar engagera sig i skolan på grund av fritiden drömmer om att bli proffs inom sina sporter och deras plan är att komma in på ett idrottsgymnasium. Trots att detta påverkar pojkarnas skolarbete så kan idrotten kanske hjälpa dem längre fram att motivera sig, och att inte bli skoltrötta genom att blanda deras hobby och teoretiska skolämnen.

6 Avslutande konklusion

Syftet med denna uppsats har varit att beskriva och diskutera hur elevers resultat i skolan påverkas av elevens könstillhörighet. Då pojkar som en grupp presterar allt sämre i skolan har studien riktats mot pojkars motivation och lärande. Uppsatsen grundar sig i frågan om pojkarnas ambitioner i skolan begränsas av omgivningens tankar om hur en pojke bör vara och bete sig.

Det är tydligt att det finns skillnader mellan de två könen inom många områden, men könsskillnader behöver inte alltid betyda att det finns ett jämställdhetsproblem. Skillnaderna inom en flick- och pojkgrupp kan vara lika stora eller ännu större som skillnader mellan könen (SOU2009:64). Problemet är knappast det samma för alla pojkar, så när man talar om en "pojkkris" gäller detta inte pojkar generellt utan vissa pojkgrupper. Ingen av pojkarna i undersökningen har stora problem i skolan, de verkar heller inte ha någon större brist på motivation för sitt lärande. Med detta sagt kan jag dock konstatera att det finns mönster i pojkarnas vardag som påverkar deras möjlighet till inläring negativt.

Några av pojkarna verkar nöja sig med de resultaten de får och inte vilja anstränga sig för att prestera bättre. Att de "ger upp" kan analyseras genom olika faktorer som att de har låga förväntningar på sig själva och att omgivningen har låga förväntningar. Kimmell (2010:53) menar att fortlevandet av en fråga om manlighet, där ointresse för skolan är ett bevis på manlighet kan förklara varför pojkar förväntas prestera sämre i skolan än flickor. Ett engagemang för skolarbete betraktas som kvinnligt och pojkar som engagerar sig löper risk att förlora sina vänner och att bli mobbad. Att vara pojke i klassen är förknippat med att agera utifrån klasskamraternas regler och de pojkar som inte följer det som förväntas blir ifrågasatt. Detta syns tydligast i pojkarnas berättelser om fritid kontra att plugga. En pojke förväntas ägna sig åt fotboll och dataspel och inte lägga tid på att plugga. De i klassen som valde skolarbete före fritiden och vännerna var rädda att bli stämplade som töntar och "pluggisar".

Ambitionen i pojkarnas klass beskrivs som hög och pojkarna beskriver sig själva som ambitiösa och väl motiverade att nå höga resultat. Vid tolkning av det insamlade materialet syns en skillnad i pojkarnas egna tolkningar av begreppet ambitiös och att deras självvärdering inte alltid stämmer överrens med de resultat som de presterar. De tre pojkarna som ligger långt över medelbetyg visar en stark ambition både i det de muntligt beskriver men även i deras resultat och betyg. Deras ambition är att alltid prestera det bästa för att skapa förutsättningar för att lyckas med vidare studier och att få det arbete som de önskar. Övriga pojkar i undersökningen benämner sig också som ambitiösa, men ur intervjuerna kan det konstateras att de endast är ambitiösa i de ämnen som de själva väljer, detta ofta utifrån vilket de tycker är roligt och viktigt. Deras ambition med skolarbetet tycks mer handla om att vara här och nu och lära sig för stunden och samla in den kunskapen som är av vikt för dem.

Pojkarnas ambitioner är högre inom de manligt tillskrivna ämnena och deras prestationer speglar de genusmönster som finns. Connell (2002) beskriver denna indelning som en effekt på de genusstrukturer som finns i samhället och är en avspegling på hur arbeten fördelas mellan könen. Att pojkarna har svårare att engagera sig i vissa ämnen tolkar jag inte som att de medvetet väljer bort det för att det är "kvinnligt" utan för att de inte fått med sig det ämnet tidigare i åldrarna eller uppmuntrats till att tycka om det. Jag tror att det är andras tankar om vad som är manligt och kvinnligt som påverkar pojkarna att få och ha intresse för vissa ämnen, inte pojkarna själva, i alla fall inte medvetet. Detta tycker jag mig också kunna se när

det handlar om de ämnen som pojkarna uppskattar mest. Till exempel i idrott och i träslöjd där kulturen enligt pojkarna är att man ska ta i, slå sig och vinna över sina kamrater så tillskriver sig pojkarna det och att det är något de ska göra. Att pojkarna tycker bäst om de ämnena tror jag återigen inte handlar om att pojkarna väljer det för att det är ett "manligt" ämne utan att de blivit uppmuntrade att ägna tid åt de aktiviteterna på sin fritid och under deras uppväxt.

Även tävlingskulturen som råder bland pojkarna i klassen tror jag påverkar pojkarna negativt. Trots att några pojkar beskrev det som positivt för deras motivation och resultat så tror jag att tävling skapar olika former av "maktlekar" och bidrar till att egenskaper som "machokillens" blir normen för hur en kille bör vara. Makt utövas inte bara på raster genom sport men också i klassrummet där pojkar tar för sig och kräver uppmärksamhet av sina lärare och kamrater. Detta tycks vara självklart både för pojkarna, flickorna och lärarna i skolan och enligt den tidigare forskningen är detta egenskaper som tillskrivs just pojkarna. Pojkarna i undersökningen berättade hur tävlingen ibland kunde gå ur styr och att bråk uppstod. Trots att dessa bråk ofta var på skoj bör detta uppmärksammas. Kimmel (2010:53) drar det så långt att han menar att den verkliga pojkkrisen är en våldskris där manlighet är synonymt med att bruka våld. Han bygger detta på fakta om att män och pojkar står för 95 procent av alla våldsbrott i USA, tolv pojkar begår självmord varje dag, sju gånger fler än flickor och under en dag mördas arton pojkar och det tio gånger fler jämfört med flickor. Detta är inte siffror från Sverige men det går ändå inte att blunda för att nära var tionde elev i årskurs 4-6 uppger att andra elever retar dem, viskar och skämtar om dem varje vecka (Skolverkets hemsida). Heller inte över att 31% av pojkarna och 37% av flickorna i gymnasiet har haft självmordstankar under de senaste åren (Bris hemsida). Från statistiska rapporter (NASP, 2001, 2002) syns att pojkar ofta fullbordar sina självmordstankar och mellan 1998 och 2002 ökade antalet självmord bland pojkar mellan 15-24 år med 57 procent. Statistiken visar även att dubbelt så många pojkar i åldern 15-19 tar livet av sig jämfört med flickor.

Kanske är det lätt att tänka att pojkar är pojkar och att tävla och "kriga" är något som de ska göra, men att tänka att detta är en biologisk egenskap har jag svårt att tro. Skolan är skyldig att arbeta för barns lika värde och en nolltolerans mot mobbing och våld. Detta görs på alla de skolor som jag besökt under min utbildning och på de skolor som jag arbetat, men kanske att det brister i det förebyggande arbetet. Skolan och lärare behöver arbeta för att lyfta fram pojkars mjuka värden, att skapa en nolltolerans mot våld och "skojbråk", och att ta avstånd från tävlingskulturen som ofta finns i skolan.

Ambitionen på den svenska arbetsmarknaden har länge varit att minska uppdelningen mellan så kallade "kvinnliga" och "manliga" arbeten. Kvoteringar av kvinnor in i styrelser, satsningar på flickor och teknik, matematiklyftet i skolorna, mer undervisningstid i matematik i kursplanerna m.m. I Löfströms rapport (2012) lägger hon fram skolan som en betydelsefull arena för denna förändring, i alla fall när man ser på flickornas utveckling. Större antal flickor har till exempel valt att läsa vidare till mansdominerande yrken. När man ser till pojkarna så menar Löfström att skolan varken underlättat eller uppmuntrat dem att göra yrkes- eller ämnesval över könsgränserna. Ambitionen att minska uppdelningen mellan vad som är manligt och kvinnligt har alltså inte varit till någon större hjälp för pojkarna. Fler insatser behöver alltså göras för att uppmuntra pojkar att göra könsöverskridande val, både i utbildning, ämnen men också i deras fritidsintressen. Här har skolan ett stort ansvar att stötta pojkarna.

Att skolan kan lösa den rådande ”pojkkrisen” tror jag inte på. Internet och barns användning av sociala medier öppnar upp nya arenor för mobbing, föräldrarnas värderingar speglar barnens val, datorspelen ökar med fokus på våld, makthierarkier och känslomässig avstängdhet och aldrig förr har det varit så mycket fokus på tävlingar inom den mediala världen där ungdomars utseenden och prestationer bedöms offentligt. Flickor och pojkars situation är alltså något som påverkas av hela vårt samhälle och därmed är alla skyldiga till att bidra. Skolan kan dock göra väldigt mycket för att komma en bit på vägen och den har ett stort ansvar i att hjälpa pojkarna ur ”krisen”. Enligt skollagen ska skola aktivt arbeta med flickor och pojkars lika värde och möjligheter. Skolan ska ge elever, oberoende av könstillhörighet utrymme att pröva och utveckla sina förmågor och intressen. När man ser till könslyftorna i skolresultaten anser jag att skolan har misslyckats.

Skollagen (2010:800) säger att all utbildning ska vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas och oavsett vilket kön du tillhör. Skolan ska aktivt arbeta med kvinnor och mäns lika värde och möjligheter och ge elever, oberoende av könstillhörighet utrymme att pröva och utveckla sina förmågor och intressen.

6.1 Vidare forskning

Under arbetets gång har många tankar och funderingar väckts, och jag har gång på gång blivit påmind om hur vi formas till de personer vi är genom redan bestämda strukturer och ordningar. I och med att pojkars resultat har formulerats som en ”pojkkris” har forskning och studier kring området ökat. Detta är avgörande för att lyfta frågan och för att få en spridning om kunskapen. Något som jag uppmärksammat och som väckt tankar hos mig under arbetets gång är hur viktig fotbollen är för pojkarna i klassen och hur den påverkar deras skolgång. Som vidare forskning skulle därför frågeställning som *hur påverkar fotbollen pojkars identitetsskapande* och *vilken roll har fotbollen i skapandet av det manliga idealet* vara väldigt intressanta.

7 Referenslista

- BRIS hemsida Barnens rätt i samhället, <http://www.bris.se/>
- Björnsson, Mats (2005). Kön och skolframgång: tolkningar och perspektiv. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.
- Connell, R.W. (2002) Om genus. Göteborg: Daidalos AB
- Forsberg, U. (2002) Är det någon "könsordning" i skolan? Analys av könsdiskurser i etniskt homogena och etniskt heterogena elevgrupper i årskurserna 0-6.(Doktorsavhandling, Pedagogiska institutionen, Umeå Universitet Nr. 68).Umeå: Umeå universitets tryckeri.
- Giota, J. (2001) Adolescents' perceptions of school and reasons for learning. (Doktorsavhandling, Göteborg studies in educational sciences, 147).Göteborg: Acta universitatis Gothoburgensis.
- Hägglund, S & Öhrn, E. (1992) Kön, utbildningsmönster och prosocial utveckling. (Rapport 1992:02) Göteborg: institutionen för pedagogik, Göteborgs universitet
- Jacobsson, A-K. (2000). Motivation och inläring ur genusperspektiv. (Avhandling, Göteborg studies in educational sciences, 146).Göteborg: Acta universitatis Gothoburgensis.
- Jenner, H. (2004) Motivation och motivationsarbete, i skola och behandling (Forskning i fokus, nr 19, Myndigheten för skolutveckling) Kalmar: Leanders Grafiska AB
- Kvale, S & Brinkman, S, (2009). Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund: Studentlitteratur
- Larsen, A-K. (2009) Metod helt enkelt : en introduktion till samhällsvetenskaplig metod. Malmö: Gleerup
- Läraryrket (2014) Bästa skolkommun 2014. Hämtad 2014-12-09 från <https://www.lararforbundet.se/artiklar/resultat-basta-skolkommun-2014-hela-rankningen>
- Löfström, Åsa (2012). Betygsgapet mellan flickor och pojkar: konsekvenser för framtidens arbetsmarknad. Framtidskommissionens rapport nr 11. Stockholm: Elanders.
- Maykut, P & Morehouse, R (1994) Beginning qualitative research : a philosophic and practical guide.London: Falmer
- NASP - Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa (2001, 2002). Stockholm: Karolinska institutet Hämtad 2015-01-02 från <http://ki.se/nasp/statistikrapporter>
- Patel, R & Davidsson, B (1994) Forskningsmetodikens grunder. Lund: Studentlitteratur
- Prop. 2009/10:219 Betyg från årskurs 6 i grundskolan. Hämtad 2014-12-10 från <http://www.regeringen.se/sb/d/12489/a/152042>
- Sanderöth, I. (2002). Om lust att lära i skolan: En analys av dokument och klass 8y. (Avhandling, Göteborg studies in educational sciences, 184).Göteborg: Acta universitatis Gothoburgensis.
- SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet

Siann, Gerda, Lightbody, Pauline, Stocks, Ruth & Walsh, David. (1996). Motivation and attribution at secondary school: the role of ethnic group and gender. *Gender and Education*, 8, 261-274.

Skolverket (1999) Den rimliga skolan, livet i skolan och skolan i livet. Skolverkets rapport 164

Skolverket (2006b) Könsskillnader i måluppfyllelse och utbildningsval. Skolverkets rapport 287.

Skolverket (2007) Attityder till skolan 2006. Elever och lärares attityder till skolan. Skolverkets rapport 299

Skolverket (2013) PISA 2012 - 15 åringars kunskaper i matematik, läsförståelse och naturvetenskap. Skolverkets rapport 398

Skolverkets hemsida, <http://www.skolverket.se/>

SOU 2009:64. Flickor och pojkar i skolan - hur jämställt är det? Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer

SOU 2010:51 Könsskillnader i skolprestation -idéer om orsaker. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer

SOU 2010:53. Pojkar och skolan: Ett bakgrundsdokument om ""pojkkrisen"". Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer

SOU 2010:99. Flickor, pojkar och individer – om betydelsen av jämställdhet för kunskap och utveckling i skolan. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer

SOU 2014:6. Män och jämställdhet. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer

Svensson, Allan. (1971). Relative achievement. School performance in relation to intelligence, sex and home environment. Doktorsavhandling. Gothenburg Studies in Educational Sciences no 6. Stockholm: Almqvist och Wiksell.

Trost, J, (1997). Kvalitativa intervjuer. Lund: Studentlitteratur

Wernersson, I. (1977) Könsdifferentiering i grundskolan. (Avhandling, Göteborg studies in educational sciences, 22).Göteborg: Acta universitatis Gothoburgensis.

Wernersson, I. (1988). Olika kön samma skola? En kunskapsöversikt om hur elevernas könstillhörighet påverkar deras skolsituation. Stockholm: Planerings- och samordningsavdelningen.

Öhrn, Elisabet (2002). Könsmönster i förändring? En kunskaps- översikt om unga i skolan. Stockholm: Skolverket

8. Bilagor

Bilaga 1

Information om studie till examensarbete

Mitt namn är Emma Toral och jag arbetar som musikpedagog på Strandängsskolan. Kombinerat med mitt arbete slutför jag nu min lärarexamen och skriver mitt avslutande examensarbete vid Göteborgs universitet. Jag arbetar med en studie som behandlar sambandet mellan den rådande "pojkkrisen" i skolan där pojkars resultat sjunker och pojkars motivation till att lära sig ny kunskap.

Nu står jag inför att samla in data till min studie. Sju pojkar från åk 6, Strandängsskolan kommer att delta i projektet och därför vänder jag mig nu till dig som elev och dig som målsman för icke myndig elev för att fråga om du vill godkänna ditt barns medverkan i min undersökning.

Nedan följer en kortfattad beskrivning om min studie och vad det innebär att delta i min undersökning.

I min studie söker jag svar på frågor som behandlar hur elevens motivation och lust att lära sig i skolan. Jag vill även få svar på vad det är som driver dem till att lyckas i skolans arbete och vad det är som motiverar dem. Exempel på frågor jag vill ställa är:

- Är du en person som vill vara duktig i skolan?
- När man lär kan man göra det av olika anledningar, vad har varit ditt syfte till att lära dig?
- Berätta hur det är i din klass; konkurrens? Klimat? Grupperingar?
- Påverkar dina klasskamrater dig vad du lär dig eller inte lär dig i skolan?

Min studie kommer att grunda sig på intervjuer då jag vill undersöka pojkars attityder till att lära sig. Intervjuerna kommer att ske under skoltid i skolans lokaler och kommer att pågå i ca 45 minuter. Det insamlade materialet kommer sedan att analyseras och till grund för min uppsats.

Deltagandet i studien är helt frivillig och eleven kan när som helst avbryta sin medverkan. Deltagarna kommer även att vara helt anonyma i det skrivna materialet och eventuella direktcitrat kommer att föras med påhittat namn. När uppsatsen är färdig kommer eleven och du som målsman få möjlighet att ta del av resultaten.

Jag hoppas att du som elev och du som målsman är positiva till att delta i min undersökning.

Med vänliga hälsningar, Emma Toral
0708 58 70 39 / emma.toral@bastad.se

Jag har läst ovanstående information och:

godkänner att mitt barn _____ medverkar i studien.

godkänner inte att mitt barn _____ medverkar i studien.

_____
Ort, datum och målsmans namnunderskrift

_____
Namnförtydligande

Bilaga 2

INTERVJUUNDERLAG

1. Hur ser din familj ut? syskon, vad jobbar dina föräldrar med?
2. När du inte är i skolan, vad gör du då?
3. Beskriv hur det ser ut där du bor.
4. Vad brukar din familj göra ni har ledigt?
5. Engagerar sig dina föräldrar i ditt skolarbete? På vilket sätt i så fall.

Hur ser pojkarna på studiemiljön, läraren och kamraternas betydelse för det egna lärandet?

1. Hur är det att gå i din klass? Grupperingar, ambitionsnivå, konkurrens, tillåtande miljö? Om det finns, vad tycker du om det och hur yttrar det sig?
2. Vilket ämne tycker du är roligast/tråkigast? Motivera.
3. Vilken betydelse har dina lärare för dig när du ska lära dig något? Hjälper de dig till att motivera dig till ny kunskap?
4. Hur tror du att klasskamraterna påverkar vad man lär sig i skolan? Är det någon skillnad på killarna och tjejernas betydelse?
5. Hur är en riktigt bra skoldag för dig?
6. Hur är en riktigt bra lektion för dig?

Vilka ambitioner har pojkar med sitt skolarbetet?

7. Vilken är den största anledningen till varför du går i skolan?
8. Du ska få betyg nu för första gången, hur känns det?
9. Vet du vad som krävs i de olika ämnena för att få ett visst betyg? Vet du vad som krävs för att få ett bättre betyg än den nivån du ligger på?
10. När du började i höst, funderade du på vilka betyg du ville få efter terminen? Tror du att du lyckats uppnå det du ville? Vad är anledningen till att du får det resultatet?
11. Vad betyder det att vara duktig i skolan? Är du en person som vill vara duktig?

12. När man lär sig något kan man göra det av olika anledningar, av vilken anledning vill du lära dig?
13. Hur motiverad är du över att lära dig ny kunskap?
14. Vad tror du att ordet duktig betyder för killarna i din klass? Hur ser man på en kille som är duktig i skolan?

Vilka orsaker ser pojkarna bakom sina framgångar respektive misslyckande i skolan?

15. Något ämne som du är speciellt duktig i? Vad tror du att det beror på?
16. Något ämne som du inte är duktig i? Vad beror det på?
17. Anstränger du dig mer eller mindre beroende vilket ämne det är? Motivera.
18. Om du kunde få vilket betyg du ville vilken nivå skulle det då vara? Vad krävs för att nå dit? Är du villig att göra det som krävs? Motivera.